

دوماهنامه علمی- پژوهشی

د ۹، ش ۴ (پیاپی ۴۶)، مهر و آبان ۱۳۹۷، صص ۸۹-۱۱۱

معادل‌های فارسی گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای نحوی روسی

محبوبه علیاری شوره‌دلی^{۱*}، هادی بهارلو^۲، فاطمه قنبری^۳

۱. استادیار زبان روسی، گروه زبان روسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۲. استادیار زبان روسی، گروه زبان روسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد زبان روسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

دریافت: ۹۷/۲/۲

پذیرش: ۹۷/۳/۳۰

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی معادل‌های فارسی گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای نحوی روسی می‌پردازد. در زبان روسی معاصر، مدل‌های نحوی بیان‌کننده احساس با توجه به ویژگی‌های واژگانی و دستوری از یک تا هفت ساختار متغیر است. زبان فارسی نیز مانند زبان روسی برای بیان وضعیت عاطفی، ابزارهای زبانی مختلفی دارد؛ اما خلاف زبان روسی در زبان فارسی ابزارهای بیان‌کننده احساس به‌طور دقیق دسته‌بندی نشده‌اند. این پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به این پرسش است که گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای مختلف نحوی روسی با کمک چه روش‌هایی به زبان فارسی بیان می‌شوند و آیا می‌توان الگوی ثابتی برای ترجمه آن‌ها از زبان روسی به زبان فارسی ارائه کرد؟ در این پژوهش به منظور دستیابی به معادل‌های فارسی گزاره‌های بیان احساس در زبان روسی حدود ۵۴۰۰ مثال جمع‌آوری شده از آثار ادبی که به‌طور مستقیم از زبان روسی به زبان فارسی ترجمه شده‌اند و همچنین ترجمه‌های موجود در فرهنگ‌های لغت روسی به فارسی، مورد بررسی قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل نمونه‌های جمع‌آوری شده نشان می‌دهد در زبان فارسی برای بیان گزاره‌های بیان احساس روسی حداقل ۱۱ ابزار زبانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که می‌توان آن‌ها را در سه گروه زیر قرار داد: (۱) مدل اسمی، (۲) مدل فعلی (۳) مدل استعاری. همچنین بررسی داده‌ها نشان می‌دهد ترجمه گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای مختلف نحوی روسی به زبان فارسی از الگوی ثابتی پیروی نمی‌کند.

واژه‌های کلیدی: وضعیت عاطفی، گزاره بیان احساس، ابزار زبانی، مدل نحوی، زبان روسی، زبان فارسی.

۱. مقدمه

یکی از عوامل تأثیرگذار بر روابط و تعاملات اجتماعی بشر عواطف و احساسات اوست. بنابراین، توجه به رابطه عواطف و زبان امری ضروری است. «شناخت و عواطف هم بر تعاملات اجتماعی تأثیر می‌گذارد و هم از آن تأثیر می‌گیرد. عواطف مبنای ارتباط است و ارتباط به دقیق‌ترین شکل در قالب زبان تحقق می‌یابد» (زورورز و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۰). یک وضعیت عاطفی واحد در زبان‌های مختلف ممکن است به روش‌های متفاوتی بیان شود. ماسلچکینا^۱ (232: 2015) معتقد است در زبان‌شناسی از ابزارهای تمام سطوح زبانی، یعنی ابزارهای آواشناسی، واژگانی و دستوری برای بیان و انتقال احساس استفاده می‌شود. ساختارهای نحوی بیان احساسات در زبان روسی توسط بسیاری از زبان‌شناسان از جمله تستلین^۲ (۱۹۷۶)، زالاتووا^۳ (1982)، چاگینا^۴ (۲۰۱۰) و غیره مورد بررسی قرار گرفته است. در زبان روسی معاصر برای بیان حالت عاطفی از ساختارهای متنوع نحوی می‌توان استفاده کرد که بر اساس ویژگی‌های دستوری «گزاره بیان‌کننده احساس» به گروه‌های مختلفی طبقه‌بندی می‌شوند. البته زبان‌شناسان درباره تعداد این ساختارها نظرات مختلفی را ارائه می‌دهند. برخی از آن‌ها به چهار ساختار نحوی اشاره دارند و برخی دیگر این ساختارهای نحوی را در هفت گروه طبقه‌بندی می‌کنند. همچنین، یک احساس واحد در زبان روسی می‌تواند با ساختارهای مترادف نحوی بیان شود. عواملی چون شدت احساس، درونی یا بیرونی بودن احساس و یا کاربرد سبکی در انتخاب ساختار نحوی مناسب در زبان روسی دخیل‌اند. در زبان فارسی نیز مانند هر زبان دیگری برای بیان وضعیت عاطفی، ابزارهای زبانی مختلفی وجود دارد؛ اما خلاف زبان روسی در زبان فارسی ابزارهای زبانی بیان‌کننده احساس به‌طور دقیق دسته‌بندی نشده‌اند. در بسیاری از مقالات «بیان استعاری احساس» در زبان فارسی مورد توجه قرار گرفته است و درباره سایر ابزارهای زبانی ممکن برای بیان احساس حرفی به میان نیامده است.

پرسش مهم پژوهش حاضر این است که گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای مختلف نحوی زبان روسی با کمک چه روش‌هایی به زبان فارسی بیان می‌شوند و آیا می‌توان الگوی ثابتی برای ترجمه آن‌ها از زبان روسی به زبان فارسی ارائه کرد؟ در پاسخ بدین سؤال بر

مبنای حدود ۵۴۰۰ مثال جمع‌آوری شده از آثار ادبی که به‌طور مستقیم از زبان روسی به زبان فارسی ترجمه شده‌اند و همچنین با بررسی ترجمه‌های موجود در فرهنگ‌های لغت روسی به فارسی، مشخص می‌شود برای ترجمه گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای مختلف نحوی از زبان روسی به زبان فارسی حداقل از ۱۱ ابزار زبانی استفاده می‌شود که به‌طور کلی می‌توان آن‌ها را در سه گروه اصلی طبقه‌بندی کرد: (۱) مدل اسمی، (۲) مدل فعلی (۳) مدل استعاری. همچنین، در این پژوهش نشان می‌دهیم که ترجمه این گزاره‌ها از زبان روسی به زبان فارسی از الگوی ثابتی پیروی نمی‌کند؛ برای مثال گزاره‌های بیان‌کننده احساس در ساختارهای نحوی مشابه با روش‌های متفاوتی از زبان روسی به زبان فارسی بیان می‌شوند و یا بالعکس گزاره‌های بیان‌کننده احساس در مدل‌های متفاوت نحوی روسی با یک ابزار زبانی واحد به زبان فارسی منتقل می‌شوند.

۲. پیشینه پژوهش

ساختارهای نحوی بیان احساس در زبان روسی در کتب و مقالات بسیاری از زبان‌شناسان مورد توجه قرار گرفته است که ازجمله می‌توان به مقاله تستلین (۱۹۷۶) با عنوان «مدل‌های نحوی بیان احساس عاطفی و ویژگی‌های سبکی آن‌ها»؛ کتاب زالاتوا (۱۹۸۲) با عنوان *جنبه‌های ارتباطی نحو زبان روسی*؛ مقالات گوشوف^۵ (۱۹۹۷ و ۲۰۰۱) با عناوین «مدل فعلی بیان‌کننده احساس» و «مدل صفت کوتاه بیان‌کننده احساس»؛ و همچنین بخش سوم کتاب چاگینا (۲۰۱۰) با عنوان «ابزارهای بیان وضعیت عاطفی» و غیره اشاره کرد. در ایران نیز مقالات و پایان‌نامه‌های مختلفی در رابطه با مقوله «بیان استعاری احساس» در زبان فارسی وجود دارد. در این میان می‌توان به برخی از آن‌ها همچون مقاله مهدیس زورورز و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان «استعاره‌های مفهوم شادی در زبان فارسی: یک تحلیل پیکره‌مدار»؛ مقاله معصومه ملکian و فرهاد ساسانی (۱۳۹۲) با عنوان «بیان استعاری غم و شادی در گفتار روزمره»؛ مقاله الخاص ویسی و بتول علی‌نژاد (۱۳۹۰) با عنوان «تحلیل رابطه میان تغییر منحنی‌های زیر و بمی گفتار و بیان احساس در زبان فارسی با تکیه بر مدل پیوستگی خیزان-افتان»؛ مقاله فرزانه تاج‌آبادی و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان «ساخت‌های تعجبی در زبان فارسی» اشاره کرد. گفتنی

است در این تألیفات تنها به بررسی ساختارهای استعاری یا ویژگی‌های آکوستیکی و معنایی ساختارهای بیان احساس پرداخته شده و ابزارهای دستوری و یا الگوهای نحوی ممکن برای بیان احساس در زبان فارسی کمتر مورد توجه بوده است. همچنین، در ایران کتاب و یا مقاله‌ای که به‌صورت تطبیقی میان زبان روسی و فارسی به بررسی ساختارهای نحوی بیان احساس پرداخته باشد، نیز مشاهده نشد و این امر از نوآوری‌های پژوهش حاضر محسوب می‌شود.

۳. ساختارهای نحوی بیان احساس در زبان روسی

در زبان روسی معاصر، احساسات و حالت عاطفی توسط گروهی از ساختارهای نحوی بیان می‌شود که معمولاً شامل دو جزء بنیادی «فاعل» و «گزاره بیان حالت» است. اجزای گزاره در این ساختارها به‌وسیله اقسام کلام مختلفی که در معنای لغوی خود دارای مفهوم حالت هستند، بیان می‌شود (Го Шуфэнь, 1997: 54). ساختارهای نحوی بیان احساس در زبان روسی دارای گروه بندی‌های مختلفی هستند که در این میان تستلین کامل‌ترین طبقه‌بندی را ارائه می‌دهد. تستلین این ساختارها را در هفت گروه زیر طبقه‌بندی می‌کند:

۱) مدل فعلی^۱، ۲) مدل قیدی - مسندی^۲، ۳) مدل اسمی^۳، ۴) مدل صفتی^۴، ۵) مدل صفت فعلی^۵، ۶) مدل حرف اضافه‌ای^۶، ۷) مدل استعاری^۷ (Цейтлин, 1976: 161).

گفتنی است هر یک از ساختارهای نامبرده دارای ویژگی‌های دستوری، معنایی و سبکی خاص خود است. در این مقاله ما بر اساس دسته‌بندی تستلین به بررسی ویژگی‌های دستوری و معنایی هر یک از این ساختارها می‌پردازیم.

۳-۱. مدل فعلی

یکی از پر بسامدترین ساختارهای نحوی بیان احساس در زبان روسی «جملات فعلی» است که در آن‌ها اسم در حالت فاعلی همراه با فعل بیان‌کننده احساس می‌آید.

گوشوفن در مقاله خود افعال احساسی روسی را به دو دسته تخصصی و غیرتخصصی تقسیم می‌کند. افعال غیرتخصصی شامل افعالی می‌شوند که می‌توانند علاوه بر معنای احساس بر معنای دیگری هم دلالت داشته باشند و تنها به احساسات منفی اشاره می‌کنند و در سه گروه

زیر قرار داده می‌شوند (Го Шуфэнь, 1997: 64-67):

(۱) страдать, мучиться, маяться, изнемогать افعال

1. *Одни живут, а другие маятся.*

برخی زندگی می‌کنند و برخی رنج می‌برند.

(۲) فعل "болеть" در ترکیب با کلمات "сердце" و "душа"

2. *Он болеет душой за простой народ.*

دلش برای مردم ساده می‌سوزد.

(۳) аفعال дрожать, трястись, трепетать

3. *Я принимала вас и дрожала за детей*

من شما را پذیرفتم و دغدغه بچه‌ها رو داشتم.

افعال تخصصی افعالی هستند که معنای لغوی آن‌ها تنها بیان‌کننده احساس است و از سوی

دیگر هم به احساسات منفی و هم به احساسات مثبت اشاره دارند (همان: ۵۶):

4. *Мы радуемся вашим достижениям.*

از پیشرفت‌های شما خوشحالیم.

طبقه‌بندی‌های مختلفی برای افعال احساسی وجود دارد که در بین آن‌ها طبقه‌بندی کروچکوا منظم‌ترین و جامع‌ترین آن‌هاست. اگرچه به برخی از افعال احساسی در این طبقه‌بندی اشاره نشده است. در طبقه‌بندی کروچکوا بیش از ۱۰۰ فعل احساسی وجود دارد که با توجه به ویژگی‌های معنایی در ۹ گروه مجزا زیر قرار می‌گیرند: فعل‌های بیان‌کننده: (۱) علاقه‌مندی، (۲) تعجب و حیرت، (۳) عشق و نفرت، (۴) سرسپردگی و خودتحقیری، (۵) تمسخر و توهین، (۶) نارضايتی، (۷) ترس، (۸) نگرانی، (۹) آشفتگی، مراقبت، غم و اندوه (Чагина, 2010: 60; Антонова, 1999: 64; Го Шуфэнь, 1997: 57-59). برخی از افعال احساسی تنها در یکی از گروه‌های نامبرده قرار می‌گیرند همچون шутить, робеть و برخی دیگر ممکن است در چند گروه معنایی تکرار شوند؛ به طور مثال опасаться, трепетать.

مدل‌های فعلی به لحاظ معنایی نشان‌دهنده احساس بیرونی فاعل هستند و بر «فعال بودن» فاعل اشاره دارند (Цейтлин, 1980: 85; Чагина, 2010: 55; Санжеева, 2013: 130).

5. *Я предвижу, что удивлю вас, – начал Аркадий, снова собравшись с силами...* (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

آرکادی قوای خود را جمع کرد و گفت: پیش بینی می‌کنم که موجب تعجب شما خواهم شد... (آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

6. В свою очередь, *будут пугать* малодушных (Чехов, Скучная история, 1889).

به نوبه خود آدم‌های ترسو را به وحشت خواهد انداخت (گلکار، داستان ملال‌انگیز، ۱۳۹۲).

۳-۲. مدل قیدی-مسندی

دومین گروه ساختارهای نحوی بیان حالت عاطفی را جملات قیدی-مسندی تشکیل می‌دهند که در ساختار آن‌ها اسم در حالت متممی^{۱۳} (Д.п.) به همراه قید مسندی قرار دارد. این ساختار برای بیان حالات درونی به‌کار می‌رود. در این گونه ساختارها گوینده بیشتر درباره حالات خصوصی و درونی فاعل صحبت می‌کند. اغلب این گونه ساختارها در شعرهایی که بیان‌کننده احساسات درونی و شخصی قهرمانان هستند، مشاهده می‌شود (Цейтлин, 1980: 86; Чагина, 2010: 56).

ساختارهای قیدی-مسندی مفهوم احساس را مانند یک امر غیرارادی بیان می‌کنند. خلاف جملات فعلی که به فعال بودن فاعل اشاره دارند، جملات قیدی-مسندی به منفعل بودن فاعل اشاره می‌کنند (Чагина, 2010: 56).

7. Мне немножко *стыдно*, но это ничего (Тургенев, Дворянское гнездо, 1858).

فقط کمی شرمزده‌ام که این هم زیاد مهم نیست (گلکار، آشیانه اشراف، ۱۳۹۳).

8. Мне *обидно*, я *отыграться* хочу (Тургенев, Дворянское гнездо, 1858).

حسابی از این بابت ناراحتم و می‌خواهم انتقام بگیرم (گلکار، آشیانه اشراف، ۱۳۹۳).

۳-۳. مدل اسمی

نوع دیگری از ساختارهای بیان حالت عاطفی، جملات اسمی هستند که بر ترکیب دو جزء استوارند: اسم در حالت حرف اضافه‌ای^{۱۴} (Р.п.) با حرف اضافه (у) که در کنار اسم دیگر در حالت فاعلی^{۱۵} (И.п.) قرار می‌گیرد (Цейтлин, 1980: 85). این ساختار نیز برای بیان حالت

درونی فاعل به کار می رود و باید توجه داشت که فاعل در این نوع ساختارها منفعل است؛ یعنی حالت عاطفی که رخ می دهد خارج از اراده و خواسته فاعل و کاملاً به صورت غیرارادی است (Крючкова, 2004: 33, 87).

9. «*Горе, – говорят, – у нас: сына в солдаты берут* (Лесков, Очарованный странник, 1873).

بدبخت شدیم! پسرمان را دارند می برند سربازی (آتش بر آب، زائر افسون شده، ۱۳۹۲).

10. *В ту осень много было у Матрены обид* (Солженицын, Матренин двор, 1963).

پاییز آن سال ماتریونا مشقات زیادی را تحمل کرد (ناطق، خانه ماتریونا، ۱۳۹۲).

۳-۴. مدل صفتی

در مدل صفتی اسم در حالت فاعلی (И.п.) و صفت بیان کننده احساس به شکل کوتاه یا بلند دیده می شود (Цейтлин, 1980: 85). یکی از کاربردهای صفت کوتاه در زبان روسی بیان ویژگی های موقتی است. صفات کوتاه که برای بیان وضعیت عاطفی به کار می روند، به نوعی به احساس موقت اشاره می کنند و اغلب نیز از قیدهایی مانند امروز (сегодня) و اکنون (сейчас) در ساختار این گونه جملات استفاده می شود که خود نشان دهنده موقتی بودن احساس است. همانطور که تستلین اظهار می دارد این گروه جملات به بیان برخی احساسات بیرونی تأکید دارند (Цейтлин, 1976: 177).

11. *Виктор, вы знаете, я на вас сердита* (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

ویکتور آیا می دانید من با شما قهرم (آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

12. *С ним Вронский был прост и уважителен* (Толстой, Анна Каренина, 1877).

رفتار ورونسکی با او ساده و محترمانه بود (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

۳-۵. مدل صفت فعلی

در ادامه مدل های برشمرده می توان به مدل «صفت فعلی» به عنوان دسته دیگری از ساختارهای بیان کننده حالت عاطفی اشاره کرد. معمولاً جزء بیان کننده احساس در این نوع ساختارها، صفت

فعلی کوتاه مجهول ساخته‌شده از افعال متعدی است. البته گاهی اوقات به دلایل محدودیت‌های صرفی و سبکی از برخی افعال احساسی متعددی نمی‌توان صفت فعلی کوتاه مجهول ساخت (Го Шуфэнь, 2001: 28; Чагина, 2010: 65).

در تعریف ویژگی‌های معنایی این نوع ساختار می‌توان گفت که این گروه از جملات نشان دهنده حالات عاطفی هستند که برای آن‌ها علت و دلیلی وجود دارد یا به عبارتی دیگر دلیل و علت حالتی را که فاعل در آن قرار گرفته است بیان می‌کنند و گاهی اوقات نیز با قیدهای بیان‌کننده علت همراه می‌شوند (Антонова, 1999: 64; Цейтлин, 1976: 177-178).

13. Он был очень **взволнован**, хотя и скрывал это (Герцена, Кто виноват?, 1846).

او بسیار **ملتهب و نگران** بود هر چند سعی می‌کرد این را پنهان نگه دارد (گلکار، مقصر کیست، ۱۳۹۱).

14. Ба! да не **влюблен** ли он сам? Разумеется, **влюблен**; это ясно как день (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

به! نکند او خود **عاشق باشد**. – البته که **عاشق است**. این مطلب مثل روز روشن است (آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

۳-۶. مدل حرف اضافه‌ای

ساختار نحوی دیگری که در طبقه‌بندی تستلین مشاهده می‌شود جملات اسمیه با حرف اضافه است. جزء بیان‌کننده احساس در حالت حرف اضافه‌ای^{۱۶} (П.п.) با حرف اضافه (в) ساختار اصلی این جملات را تشکیل می‌دهد. این ساختار بیان‌کننده عمق احساسات عاطفی است و وضعیتی را ترسیم می‌کند که غوطه‌ور شدن فاعل در احساسی و یا دغدغه فاعل در این حالت را نشان می‌دهد. در این نوع جملات، اسمی که در نقش جزء بیان‌کننده احساس قرار می‌گیرد معمولاً بیان‌کننده احساسات منفی است و غالباً اسم‌هایی که در خود معنای شدت یک احساس را نیز دارند بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند (Герасименко, 2012: 230-231).

15. Заметно было, что герой наш был **в крайнем волнении** (Достоевский, Двойник, 1846).

از دور پیدا بود که قهرمان ما **سخت در هیجان است** (حبیبی، همزاد، ۱۳۹۱).

16. После получения Анны в петлицу, ни разу не был **в таком**

восторге, как теперь (Герцена, Кто виноват?, 1846).

بعد از دریافت نشان، آنا دیگر هیچ وقت مثل الان چنین شور و شعفی را تجربه نکرده بود (گلکار، مقصر کیست، ۱۳۹۰).

۷-۳. مدل استعاری

در نهایت در این طبقه‌بندی می‌توان از جملات استعاری به‌عنوان گروه دیگری از ساختارهای نحوی بیان حالت عاطفی نام برد. کاربرد این مدل در متون ادبی بسیار متداول است. در مدل استعاری دنیای درونی انسان بر اساس تصویر دنیای خارجی و مادی شکل می‌گیرد (Маслечкина, 2015: 235). زمانی که درباره روش استعاری صحبت می‌کنیم عبارات معمولی را در نظر داریم که برای تمام سخنگویان آن زبان آشنا و قابل فهم است. به گفته تستلین تعیین ویژگی‌های ساختاری دقیق برای این نوع جملات بسیار دشوار است و سطح وابستگی واژگانی در این عبارات بسیار زیاد است (Цейтлин, 1976: 164-165).

17. *На него нашел страх и сомнение* (Толстой, Анна Каренина, 1877).

وحشت و تردید در دلش افتاد (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

18. *На лице ее изобразился ужас...* (Толстой, Анна Каренина, 1877).

آثار وحشت در سیمایش نمایان شد ... (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

در اینجا این نکته را یادآور می‌شویم که ما در این مقاله به بررسی روش‌های بیان مدل استعاری از زبان روسی به زبان فارسی نمی‌پردازیم؛ زیرا تجزیه و تحلیل این ساختارها بسیار گسترده است و به‌تنهایی می‌تواند موضوع بحث مقاله‌ای جداگانه باشد.

۴. ویژگی‌های سبکی ساختارهای نحوی بیان احساس در زبان روسی

ساختارهای نحوی بیان احساس علاوه بر تفاوت‌های معنایی که در بالا به آن‌ها پرداختیم از نظر سبکی نیز با هم متفاوت هستند. تفاوت‌های سبکی این ساختارها نخست بر ویژگی‌های سبکی خودساختار نحوی - که بر اساس آن جمله ساخته می‌شود - و دوم بر ویژگی‌های سبکی کلمات استفاده‌شده در آن مشروط است (Цейтлин, 1980: 87). مدل‌های نحوی «قیدی-مسندی» و «حرف اضافه‌ای» بیشتر در زبان محاوره مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ در

حالی که مدل «صفت فعلی» در سبک کتابی دیده می‌شوند. سایر مدل‌ها از نظر سبکی خنثا هستند و برای سبک مشخصی در نظر گرفته نشده‌اند (Цейтлин, 1980: 87; Кожина, 1976: 179; 2008: 114).

۵. بررسی ترجمه‌های فارسی گزاره‌های بیان احساس در مدل‌های مختلف

نحوی روسی

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد زبان فارسی نیز مانند زبان روسی برای بیان وضعیت عاطفی، ابزارهای زبانی مختلفی دارد؛ اما خلاف زبان روسی در زبان فارسی این ابزارها به طور دقیق دسته‌بندی نشده‌اند. ما در این پژوهش به‌منظور دستیابی به معادل‌های فارسی گزاره‌های بیان احساس در ساختارهای مختلف نحوی روسی حدود ۵۴۰۰ مثال جمع‌آوری‌شده از آثار ادبی را که به‌طور مستقیم از زبان روسی به زبان فارسی ترجمه شده‌اند و همچنین ترجمه‌های موجود در فرهنگ لغات روسی به فارسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌ایم. روش انتخاب داده‌ها نیز به این صورت است که ابتدا ۴۵ فعل پربسامد بیان‌کننده احساس در زبان روسی (بر اساس فرهنگ بسامد ان.ال. زاسورینا^{۱۷}) از ۹ گروه معنایی مختلف از میان بیش از ۱۰۰ فعل احساسی که در طبقه‌بندی کروچکوا^{۱۸} آمده است (ر.ک: صفحه ۵) انتخاب شدند. سپس مدل‌های فعلی و سایر مدل‌های نحوی بیان‌کننده احساس در زبان روسی که بر مبنای این افعال ساخته می‌شوند از آثار ادبی - که به‌طور مستقیم از زبان روسی به زبان فارسی ترجمه شده‌اند - جمع‌آوری شدند. داده‌های روسی جمع‌آوری‌شده شامل ۴۸۵۴ مثال مدل فعلی، ۳۱۶ مثال مدل صفتی، ۱۱۱ مثال مدل قیدی-مسندی، ۹۸ مثال مدل صفت فعلی، ۷۴ مثال مدل حرف اضافه‌ای و ۱۰ مثال مدل اسمی است. تحقیقات ما نشان می‌دهد که در زبان فارسی برای بیان حالت عاطفی روسی حداقل ۱۱ ابزار زبانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که به‌طور کلی می‌توان آن‌ها را در سه گروه اصلی زیر قرار داد: (۱) مدل اسمی، (۲) مدل فعلی، (۳) مدل استعاری.

در ادامه به تشریح زیرگروه‌های این سه مدل می‌پردازیم:

(۱) مدل اسمی که شامل زیرگروه‌های:

الف) گزاره غیرفعلی: (اسم یا صفت) + فعل ربطی و یا (اسم یا صفت) + ضمیر متصل

گفتنی است از ۵۴۰۰ مثال بررسی شده روسی با ساختارهای مختلف نحوی در ۹۳۷ مورد گزاره بیان احساس در زبان روسی با کمک این روش به فارسی ترجمه شده است. گزاره بیان احساس در تمامی ساختارهای نحوی روسی قابلیت ترجمه با روش فوق را دارد ولیکن بسامد این روش برای مدل‌های نحوی غیرفعلی (مدل اسمی، صفتی، قیدی، صفت فعلی و حرف اضافه‌ای) بیشتر از مدل فعلی است. در ادامه به برخی از ترجمه‌ها اشاره می‌شود:

شاد بودن، خشنود شدن، متبسم بودن، شرمسار شدن، پریشان شدن، ملول بودن، اندوهگین شدن، متعجبم، خوشحالم، مغرورم.

19. *Лиза смутилась и тихонько пошла в цветник к Леночке и Шурочке* (Тургенев, Дворянское гнездо, 1858).

لیزا پریشان شد و در سکوت به محوطه پر از گل، پیش لنوچکا و شوروچکا رفت (گلکار، آشیانه اشraf، ۱۳۹۳).

همانطور که از ترجمه مشخص است «مدل فعلی» روسی با گزاره غیرفعلی به فارسی برگردانده شده است و یا در مثال زیر «مدل صفتی» روسی با صفت + ضمیر متصل به فارسی ترجمه شده است.

20. *Я могу обходиться без вас, я могу проходить мимо вас, я силен и горд* (Чехов, Вишневый сад, 1903).

من بدون شما هم می‌توانم سرکنم، من می‌توانم از کنار شما بگذرم، من قوی و مغرورم (یحیی‌پور و کریمی مطهر، باغ آلبالو، ۱۳۸۹).

ب) اسم یا صفت دارای معنی حالت عاطفی

از ۵۴۰۰ مثال روسی در ۱۸۴ مورد گزاره بیان احساس روسی با کمک این روش به فارسی ترجمه شده است. از میان ۱۸۴ مورد ۱۶۸ مورد مربوط به مدل «فعلی» و مابقی مربوط به مدل «صفت فعلی» و مدل «حرف اضافه‌ای» بودند.

ترس، شرم، تشویش، خوشحال، پریشان، افسرده، وجد، شگفت، تحقیر، غصه، اندوه، شعف

21. *После получения Анны в петлицу, ни разу не был в таком восторге, как теперь* (Герцена, Кто виноват?, 1846)

بعد از دریافت نشان، آنا دیگر هیچ وقت مثل الان چنین شور و شعفی را تجربه نکرده بود (گلکار، مقصر کیست، ۱۳۹۰).

22. *Но он робел и волновался недолго* (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

اما ترس و اضطراب او طولانی نبود (مهری آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

همانطور که از مثال‌ها مشخص است گزاره بیان احساس هم در مدل نحوی «حرف اضافه‌ای» و هم در مدل «فعلی» روسی با یک روش به فارسی ترجمه شده‌اند.

(ج) حرف اضافه + اسم یا صفت دارای معنی حالت عاطفی.

در ۵۸ مورد از ترجمه‌ها از این روش استفاده شده است. این روش در ترجمه مدل نحوی «حرف اضافه‌ای» پربسامدتر است.

با وجد، با خوشحالی، با نگرانی، در هیجان، با تعجب، با احترام، در فکر.

23. Но, несмотря на то, мать всю эту зиму находилась в страшном беспокойстве и волнении (Толстой, Анна Каренина, 1877).

اما با وجود همه این احوال، مادر تمام زمستان را در هیجان و ناآرامی گذراند (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

(۲) مدل فعلی که شامل زیرگروه‌های:

(۲-۱) فعل‌های ساده با معنای حالت عاطفی

در ۵۹۳ مورد از افعال ساده در ترجمه استفاده شده است. پژوهش ما نشان می‌دهد این روش بیشتر در ترجمه گزاره بیان احساس در «مدل فعلی» و «مدل صفتی» زبان روسی کاربرد دارد.

لرزیدن، ترسیدن، هراسیدن، گریختن، جستن، آشفتن، رنجیدن، نالیدن، آزدن، غریدن.

24. Я боюсь и не люблю очень серьезных физиономий (Чехов, Вишневый сад, 1903).

من می‌ترسم و قیافه‌های خیلی جدی را دوست ندارم (یحیی پور و کریمی مطهر، باغ آلبالو، ۱۳۸۹).

25. Скажите мне прямо; предупреждаю вас, я не обидчив (Достоевский, Белые ночи, 1848).

خواهش می‌کنم راستش را بگویید، خاطر جمع باشید من نمی‌رنجم (حبیبی، شب‌های روشن، ۱۳۹۶).

(۲-۲) فعل‌های مرکب

(الف) اسم با معنی حالت عاطفی + فعل

در ۱۹۱۹ مورد از ترجمه‌ها گزاره بیان احساس با کمک این روش به فارسی ترجمه شده

است. همانطور که در مثال‌های زیر مشهود است از این روش برای ترجمه گزاره بیان احساس در تمامی مدل‌های نحوی روسی به‌جز مدل «حرف اضافه‌ای» استفاده شده است؛ لیکن بسامد این روش در ترجمه «مدل فعلی» در زبان روسی نسبت به سایر مدل‌های نحوی بیشتر است: افتخار کردن، وحشت کردن، لبخند زدن، دوست داشتن، عشق ورزیدن، توهین کردن، شوخی کردن، مسخره کردن، خجالت کشیدن، توقع داشتن، دلهره داشتن.

26. Герасим опять улынулся и хотел уйти. (Толстой, Смерть Ивана Ильича, 1886).

گراسیم لبخندی زد و می‌خواست برود (آتش بر آب، مرگ ایوان ایلیچ، ۱۳۹۱: ۸۷).

27. Он был так взволнован, что тон Негрова его не оскорблял. (Герцена, Кто виноват?, 1846).

آن قدر دلهره داشت که لحن نگروف موجب ناراحتی او نشد (گلکار، مقصر کیست، ۱۳۹۰).

28. Разве я могу быть минуту спокоен, зная, что у вас есть горе, которого я не разделяю? (Толстой, Анна Каренина, 1877).

خیال می‌کنید که اگر بدانم که شما غصه‌ای دارید که من در آن سهیم نیستم بتوانم یک دقیقه آرام باشم؟ (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

(ب) اسم + ضمیر متصل + فعل

در ۵۰ مورد از ترجمه‌ها از این روش استفاده شده است. همانطور که از مثال‌ها مشخص است گزاره بیان احساس هم در مدل نحوی «صفتی» و هم در مدل نحوی «فعلی» با یک روش به فارسی ترجمه شده است.

خوش (ش) آمدن، دل (ش) خواستن، خنده (اش) گرفتن

29. Нет, – отвечает, – я очень рад с тобою поговорить (Лесков, Очарованный странник, 1873: 34).

نه، من خیلی خوشم می‌آید با تو صحبتی بکنم (آتش بر آب، زائر افسون‌شده، ۱۳۹۲: ۱۳۷).

30. И мы не знали, что говорить, мы смеялись (Достоевский, Белые ночи, 1848).

اما نمی‌دانستیم از چه حرف بزنیم و خنده‌مان گرفت (حبیبی، شب‌های روشن، ۱۳۹۶).

۲-۳ عبارات فعلی

(الف) اسم + اسم با معنی حالت عاطفی + فعل

در ۷۷ مورد از ترجمه‌ها از عبارات فعلی با این ساختار استفاده شده است:

موجب غرور بودن، اسباب اندوه شدن، دچار وحشت شدن، باعث شادی شدن، غرق مسرت شدن، باعث مسرت شدن، احساس ملال کردن، احساس غرور کردن.

31. Она иногда **боялась** своих мыслей, упрекала себя за свое развитие (Герцена, Кто виноват?, 1846).

او گاهی از افکار خود دچار وحشت می‌شد و خود را به خاطر رشدش سرزنش می‌کرد (گلکار، مقصر کیست، ۱۳۹۱).

32. Я **горда** своим положением (Толстой, Анна Каренина, 1877).

من از وضع خود احساس غرور می‌کنم (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

(ب) حرف اضافه + اسم با معنی حالت عاطفی + فعل

این زیرگروه از عبارات فعلی در ترجمه ۶۸۱ مورد از داده‌های جمع‌آوری‌شده به‌کار رفته است:

به وجد آمدن، در خشم بودن، به غرغرا افتادن، در حیرت افتادن، به هیجان آمدن، در شگفت بودن.

33. И теперь сам **удивлен и возмущен** тем, что сделано (Толстой, Анна Каренина, 1877).

و اکنون خود در حیرت افتاده و در برابر آنچه صورت گرفته شرمسار است (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

در این مثال روسی ۲ گزاره بیان احساس وجود دارد که مربوط به یک مدل نحوی واحد هستند و لیکن با ابزارهای متفاوت به زبان فارسی ترجمه شده‌اند. برای ترجمه گزاره دوم از مدل اسمی یعنی صفت + فعل ربطی استفاده شده است.

34. ... очевидно, в **сильном волнении** (Толстой, Анна Каренина, 1877).

... پیدا بود که سخت به هیجان آمده است (حبیبی، آنا کارنینا، ۱۳۸۲).

همانطور که در مثال بالا دیده می‌شود گزاره بیان احساس روسی در مدل «حرف اضافه-ای» نیز با این ابزار به فارسی ترجمه شده است.

(ج) حرف اضافه + اسم + صفت با معنی حالت عاطفی + فعل

این ساختار بسامد کمی دارد و تنها در ۱۸ مورد از ترجمه‌ها استفاده شده است:

با نظر تحقیر نگریستن، به نظر خنده‌دار بودن، به نظر مضحک آمدن.

35. – Вас я не *презираю*, Анна Сергеевна, и вы это знаете (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

– آنا سرگیونا، شما می‌دانید که من هرگز با نظر تحقیر به شما نمی‌نگرم (آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

36. И ей было *смешно*, что студенты дерутся и что я ставлю их на колени, и она смеялась (Чехов, Скучная история, 1889).

به نظرش خنده‌دار بود که دانشجویها دعوا کنند و من آن‌ها را یک لنگه پا نگه دارم، و شروع می‌کرد به خندیدن (گلکار، داستان ملال‌انگیز، ۱۳۹۲).

همانطور که از مثال‌ها مشخص است گزاره بیان احساس در ۲ مدل نحوی مختلف روسی (مدل فعلی و مدل قیدی) با یک روش واحد به فارسی بیان شده است.

(د اسم با معنی حالت عاطفی + فعل مرکب

در ۴۰ مورد از مثال‌ها، حالت عاطفی روسی با کمک این روش به فارسی ترجمه شده است. همانطور که از مثال‌ها مشخص است گزاره بیان احساس روسی هم در «مدل اسمی» و هم در «مدل فعلی» به کمک این روش به فارسی ترجمه شده‌اند.

مشقات تحمل کردن، احترام قائل بودن، دلبستگی پیدا کردن، ارزش قائل بودن، نفرت پیدا کردن.

37. В постановке нелепых пьес и в манере держать себя на сцене видно у каждого из них полное *неуважение* к публике (Чехов, Скучная история, 1889).

– از نمایش‌نامه‌های ابلهانه‌ای که اجرا می‌کنند و از رفتار و کردارشان بر روی صحنه پیداست که هیچ کدامشان کوچک‌ترین احترامی برای مخاطب قائل نیستند (گلکار، داستان ملال‌انگیز، ۱۳۹۲).

38. Настоящий человек тот, о котором думать нечего, а которого надобно слушаться или *ненавидеть* (Тургенев, Отцы и дети, 1861).

– انسان حقیقی آن کسی است که درباره‌اش چیزی نمی‌اندیشند؛ بلکه یا مطیع او می‌شوند و یا از او نفرت پیدا می‌کنند (آهی، پدران و پسران، ۱۳۹۴).

۳) مدل استعاری

در ۲۶۴ مورد از مثال‌ها از ساختارهای استعاری در ترجمه گزاره بیان احساس از روسی به زبان فارسی استفاده شده است. گفتنی است هیچ کدام از مثال‌های روسی دارای ساخت استعاری نبودند.

خود را باختن، به گیس کسی خندیدن، دست و پای خود را گم کردن، دربند نبودن، توی دل کسی را خالی کردن، دل‌چرکین بودن، قند در دل آب شدن، دست و پای خود را گم کردن، به چهار میخ غصه/ نگرانی/ تردید و سردرگمی کشیده شدن، بر خوردن.

39. *В беспокойстве своем, в тоске и смущении, чувствуя, что так оставаться нельзя* (Достоевский, Двойник, 1846:63).

قهرمان ما به چهار میخ نگرانی و غصه و تردید و سردرگمی کشیده شده، می دید که وضع نمی تواند به این شکل بماند (حبیبی، همزاد، ۱۳۹۱: ۱۶۲).

40. *Мне это очень обидно, что вы русские и земляки, и ничего пособить мне не хотите* (Лесков, Очарованный странник, 1873).

به من خیلی برمی‌خورد که شما روس و همشهری من هستید؛ ولی حاضر نیستید کوچکترین کمکی به من بکنید (آتش بر آب، زائر افسون شده، ۱۳۹۲).

۶. نتیجه

بررسی داده‌های جمع آوری شده از آثار ادبی مختلف نشان می‌دهد که پربسامدترین ساختار نحوی بیان احساس در زبان روسی به ترتیب زیر است: ۱) مدل فعلی (۴۸۵۴ مثال)، ۲) مدل صفتی (۳۱۶ مثال)، ۳) مدل قیدی- مسندی (۱۱۱ مثال)، ۴) مدل صفت فعلی (۹۸ مثال)، ۵) مدل حرف اضافه‌ای (۷۴ مثال)، ۶) مدل اسمی (۱۰ مثال).

تحلیل ترجمه حدود ۵۴۰۰ مثال نیز اشاره بر این دارد که پربسامدترین ابزارهای بیان احساس این ساختارهای روسی در زبان فارسی به شرح زیر است:

- ۱) فعل‌های مرکب: اسم با معنی حالت عاطفی + فعل (۱۹۱۹ مورد از ترجمه‌ها)
- ۲) مدل اسمی: گزاره غیرفعلی (اسم یا صفت) + فعل ربطی و یا (اسم یا صفت) + ضمیر متصل (۹۳۷ مورد از ترجمه‌ها).
- ۳) عبارات فعلی: حرف اضافه + اسم با معنی حالت عاطفی + فعل (۶۸۱ مورد از ترجمه‌ها).

۴) فعل‌های ساده با معنای حالت عاطفی (۵۹۳ مورد از ترجمه‌ها).

۵) مدل استعاری (۲۶۴ مورد از ترجمه‌ها).

۶) مدل اسمی: اسم یا صفت دارای معنی حالت عاطفی (۱۸۴ مورد از ترجمه‌ها).

۷) عبارات فعلی: اسم + اسم یا معنی حالت عاطفی + فعل (۷۷ مورد از ترجمه‌ها).

۸) مدل اسمی: حرف اضافه + اسم یا صفت دارای معنی حالت عاطفی (۵۸ مورد از ترجمه‌ها).

۹) فعل‌های مرکب: اسم + ضمیر متصل + فعل (۵۰ مورد از ترجمه‌ها).

۱۰) عبارات فعلی: اسم با معنی حالت عاطفی + فعل مرکب (۴۰ مورد از ترجمه‌ها).

۱۱) عبارات فعلی: حرف اضافه + اسم + صفت یا معنی حالت عاطفی + فعل (۱۸ مورد از ترجمه‌ها).

گفتنی است بیش از ۴۰۰ مورد از ترجمه‌ها دارای خطای ترجمه بوده یا به‌طور کلی به فارسی ترجمه نشده است که در محاسبه آماری لحاظ نشده‌اند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ساختار «فعلی» زبان روسی در زبان فارسی نیز بیشتر به کمک «مدل فعلی» بیان می‌شود که در این میان ساختار «اسم با معنای حالت عاطفی + فعل» از زیر گروه فعل مرکب بیشترین تکرار را دارد. ساختارهای دیگر بیشتر به کمک «مدل اسمی» منتقل می‌شوند که بیشترین بسامد را زیر گروه «گزاره غیرفعلی (اسم یا صفت) + فعل ربطی و یا (اسم یا صفت) + ضمیر متصل» دارد. همچنین، پژوهش ما نشان می‌دهد که در زبان فارسی نمی‌توان الگوی ثابتی برای ترجمه گزاره بیان احساس در ساختارهای متنوع نحوی زبان روسی ارائه داد.

۷. پی‌نوشت‌ها

1. Маслечкина (2015)
2. Цейтлин (1976)
3. Золотова (1982)
4. Чагина (2010)
5. Го Шуфэнь (1977; 2001)
6. глагольная модель
7. наречно-предикативная модель
8. субстантивная модель

9. адъективная модель
10. причастная модель
11. предложно - падежная модель
12. метафорическая модель
13. дательный падеж
14. родительный падеж
15. именительный падеж
16. предложный падеж
17. Засорина (1977)
18. Крючкова (1979)

۸. منابع

- ایوان تورگنف (۱۳۸۸). *پدران و پسران*. ترجمه مهری آهی. تهران: ناهید.
- ————— (۱۳۹۳). *آشنایه اشراف*. ترجمه آبتین گلکار. تهران: ماهی.
- آنتون چخوف (۱۳۸۹). *باغ آلبالو*. ترجمه مرضیه یحیی‌پور و جان الله کریمی مطهر. تهران: جهاددانشگاهی.
- ————— (۱۳۹۲). *داستان ملال انگیز*. ترجمه آبتین گلکار. تهران: ماهی.
- تاج‌آبادی، فرزانه و همکاران (۱۳۹۲). «ساخت‌های تعجبی در زبان فارسی». *جستارهای زبانی*. د. ۴. ش ۳ (پیاپی ۱۵). صص ۱-۲۱.
- راسخ‌مهند، محمد (۱۳۹۱). «گزاره‌های غیرفعلی در زبان فارسی». *پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی*. د ۲. ش ۳. صص ۱۹-۳۲.
- زورورز، مهدیس و همکاران (۱۳۹۲). «استعاره‌های مفهومی شادی در زبان فارسی: یک تحلیل پیکره‌مدار». *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*. ش ۹. صص ۴۹-۷۲.
- طباطبایی، علاء‌الدین (۱۳۸۴). «فعل مرکب در زبان فارسی». *نامه فرهنگستان*. د ۷. ش ۲ (پیاپی ۲۶). صص ۲۶-۳۴.
- فرشیدورد، خسرو (۱۳۸۳). *فعل و گروه فعلی و تحول آن در زبان فارسی ترجمه و نگارش*. تهران: سروش.
- فتودور داستایفسکی (۱۳۹۱). *همزاد*. ترجمه سروش حبیبی. تهران: ماهی.
- ————— (۱۳۹۵). *شب‌های روشن*. ترجمه سروش حبیبی. تهران: ماهی.
- الکساندر گرتسن (۱۳۹۰). *مقصر کیست*. ترجمه آبتین گلکار. تهران: هرمس.

- الکساندرسولژنیستین (۱۳۹۲). *خانه ماتریونا*. ترجمه عبدالرضا ناطقی. تهران: ماهی.
- لف تالستوی (۱۳۷۸). *آنا کارنینا*. ترجمه سروش حبیبی. تهران: نیلوفر.
- ----- (۱۳۹۱). *مرگ ایوان ایلیچ*. ترجمه حمید رضا آتش برآب. تهران: هرمس.
- مهرآوران، محمود (۱۳۸۸). «بررسی «عبارت فعلی» در دستور زبان فارسی». *فنون ادبی*. ش ۱. صص ۱۲۷-۱۴۴.
- نیکلای لسکوف (۱۳۹۲). *زائر افسون شده*. ترجمه حمیدرضا آتش برآب. تهران: ماهی
- Антонова И.А. (1999). Материалы к парадигме предложений со значением эмоционального состояния /отношения // *Язык, сознание, коммуникация*.- М.: Диалог-МГУ. Вып. 7. - С. 57-70.
- Васканий Г.А. (2012). *Русско-персидский словарь*. – М.: АСТ: Восток Запад. 867с.
- Герасименко Н.А. (2012). *Бисубстантивные предложения в русском языке: структура, семантика, функционирование*.- М.: Изд-во МГОУ. 292с.
- Герцена А. И. Кто виноват?.. –М.: Отечественные записки , 1846.
- Го Шуфэнь (1997). Глагольная модель, обозначающая состояние субъекта // *Язык, сознание, коммуникация*.- М.: «Филология».- вып. 2. - С. 54-69.
- ----- (2001). Причастная модель, обозначающая состояние субъекта // *Язык, сознание, коммуникация*. – М.: МАКС Пресс.- вып. 18. –С. 27-42.
- Достоевский Ф. М. Двойник. –М.: Наука, 1845—1846.
- Достоевский Ф.М. Белые ночи. –М.: Наука, 1848.
- Золотова Г.А. (1982). *Коммуникативные аспекты русского синтаксиса*. М.: Наука. – 368 с.
- Кожина М.Н. (1983). *Стилистика русского языка*. – М.: Просвещение. – 223 с.
- Крючкова Л.С. (2004). *Русский язык как иностранный. Синтаксис простого и сложного предложения*. – М.: Гуманит.- 464с.
- Лесков Н. С. Очарованный странник. –М.: Художественная литература,

1872—1873.

- Маслечкина С.В. (2015). Выражение эмоций в языке и речи // *Вестник Брянского госуниверситета*. -№ 3- С. 231-236.
- Санжеева Н. Р. (2013). Функционирование глаголов эмоционального состояния в повествовательном тексте // *Вестник Челябинского государственного университета*. - № 29 -С. 130–132.
- Солженицын А. И. Матрёнин двор. –М.: Новый мир , 1963.
- Толстой Л. Н. Смерть Ивана Ильича. –М.: художественная литература, 1886.
- Толстой Л.Н. Анна Каренина. –М.: Наука, 1873—1877.
- Тургенев И.С. Дворянское гнездо. –М: Наука, 1858.
- Тургенев И.С. Отцы и дети. –М.: Художественная литература, 1860—1861.
- Цейтлин С.Н. (1976). Синтаксические модели со значением психического состояния и их синонимика // *Синтаксис и стилистика*.– М. - С.161- 181.
- Цейтлин С.Н. (1980). Способы выражения психического состояния субъекта в русском языке // *Русский язык за рубежом*. № 2. - С.84-87.
- Чагина О.В (2010). *Как сказать иначе? синтаксическая синонимия в обучении иностранцев русскому языку*. – М.: книжный дом (ЛИБРОКОМ).- 192с.
- Чехов А.П. Вишневый сад. –М.: Наука, 1903.
- Чехов А.П. Скучная история. –М.: Наука, 1889.

References:

- Antonova, I.A. (1999). “Materials to the paradigm of sentences with the meaning of emotional state / attitude”. *Language. Consciousness. Communication*. Moscow: Dialog-Moscow State University Publ., vol. 7. Pp. 57–70. [In Russian].

- Ceytlin, S.N. (1976). "Syntactic models with the meaning of the mental state and their synonymy". *Syntax and stylistics*. Moscow. Pp.161-118. [In Russian].
- Ceytlin, S.N. (1980). "Ways to express the mental state of the subject in the Russian language. *Russian Language Abroad*. Moscow". No. 2. Pp. 84-87. [In Russian].
- Chagina, O.V. (2010). *How to say otherwise? Syntactic synonymy in the teaching of foreigners to the Russian language*. Moscow: The Book House (LIBROKOM). [In Russian].
- Chekhov, A.P. (1903). *The Cherry Orchard*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Chekhov, A.P. (1889). *A Dreary Story*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Dostoevsky, F.M. (1845-1846). *The Double*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Dostoevsky, F.M. (1848). *White Nights*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Farshidvard, Kh. (2004). *Verb, Verbal Groups and Their Development in the Persian language*. Tehran: Soroush. [In Persian].
- Gerasimenko, N.A. (2012) *Bisubstantive Sentences in the Russian language: Structure, Semantics, Functioning*. Moscow: MGOU. [In Russian].
- Gercena, A. I. (1846). *Who is to Blame ?* Moscow: Otechestvennye Zapiski . [In Russian].
- Go Shufen. (1997). "Verbal model denoting the state of the subject". *Language. Consciousness. Communication*. Moscow: Philology. Vol. 2. Pp. 54-69. [In Russian].
- Go Shufen. (2001). "Participial model denoting the state of the subject". *Language. Consciousness. Communication*. Moscow: MAX Press. Vol. 18. Pp. 27-42. [In Russian].
- Kozhina, M.N. (1983). *Stylistics of the Russian language*. Moscow: Prosveshhenie. [In Russian].
- Kryuchkova, L.S. (2004). *Russian as a Foreign Syntax of a Simple and Compound Sentence*. Moscow: Gumanit. [In Russian].

- Leskov, N.S. (1872—1873). *The Enchanted Wanderer*. Moscow: Khudozhestvennaya Literatura. [In Russian].
- Maslechkina, S.V. (2015). "Expression of emotions in language and speech". *The Bryansk State University Herald*. No. 3. Pp. 231-236. [In Russian].
- Mehravaran, M. (2009). "Verb phrase in Persian structure". *Literary Art*. № 1. Isfahan. Pp. 127-144. [In Persian].
- Rasekh Mahand, M. (2012). "Non-verbal predicates in Persian". *Comparative Linguistic Researches*. vol. 2. No. 3. Hamedan. Pp. 19-32. [In Persian].
- Sanzheeva, N. R. (2013). "The functioning of the verbs of the emotional state in the narrative text". *Bulletin of the Chelyabinsk State University*. No. 29. Pp. 130-132. [In Russian].
- Solzhenisyn, A. I. (1963). *Matryona's Place*. Moscow: Novy Mir. [In Russian].
- Tabatabai, A. (2005). "Compound verb in Persian". *Name-ye Farhangestan*. Vol. 7. No. 2 (26). Tehran. Pp. 26-34. [In Persian].
- Tajabadi, F.; A. Golfam et. al. (2013). "Exclamation structures in Persian". *Language Related Research*. vol.4. № 3 (15).Tehran. Pp. 1-21. [In Persian].
- Tolstoy, L. N. (1873—1877). *Anna Karenina*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Tolstoy, L. N. (1986). *The Death of Ivan Ilyich*. Moscow: Khudozhestvennaya Literatura. [In Russian].
- Turgenev, I.S. (1858). *Home of the Gentry*. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Turgenev, I.S. (1860—1861). *Fathers and Sons*. Moscow: Khudozhestvennaya Literatura. [In Russian].
- Vaskanian, G.A. (2012). *Russian-Persian dictionary*. Moscow: AST: Vostok Zapad.
- Zolotova, G.A. (1982). *Communicative Aspects of Russian Syntax*. Moscow: Nauka. [In Russian].

- Zoorvarz, M.; A. Afrashi et. al. (2013). "Happiness conceptual metaphors in Persian: A cognitive corpus-driven approach". *Linguistic and Khorasan dialects*. № 9. Mashhad. Pp. 49-72. [In Persian].